

Külföldi vendégeink

Albert Soboul, a Sorbonne előadó tanára és az École Normale Supérieure megbízott előadója, a francia forradalom történetének elismert szakembere Magyarországra látogatott. 1959. március 23-án érkezett Budapestre s két hétig tartózkodott itt, mint a Magyar Tudományos Akadémia és a Történettudományi Intézet vendége.

Soboul professzor magyarországi tartózkodása alatt három nagyobb előadást tartott. 1959. március 27-én a Történettudományi Intézetben „A francia történetírás jelenlegi helyzetéről és irányairól”, április 1-én az Eötvös Loránd Tudományegyetemen „Népmozgalmak és a forradalmi kormányzat 1793–1794” címmel, április 2-án a debreceni egyetemen ugyancsak a francia történetírás jelenlegi helyzetéről és irányairól.

Albert Soboul előadásain kívül a Kosuth Klubban megbeszélést folytatott a francia kultúrtörténet művelőivel, látogatást tett a PTI-ben és a Nagyvilág c. folyóiratnál.

A Történettudományi Intézetben tett látogatása alkalmával tájékoztatta az Intézet vezetőit és osztályvezetőit a franciaországi egyetemi oktatás és könyvkiadás helyzetéről.

*

Dr. Ludovít Haraksim, a pozsonyi Csehszlovák–Szovjet Tudományos Intézet szláv történelmi alosztályának munkatársa 1958. decemberében három hétre Magyarországra érkezett. L. Haraksim a mai Csehszlovákia területén élő ruszinok történetével foglalkozik a ruszin települések keletkezésétől a kiegyezésig terjedő időszakban. Magyarországi tartózkodása alatt az egykori Zemplén és Sáros megyék területére vonatkozó forrásanyagban kutatott az Országos Levéltárban. December 5-én látogatást tett Intézetünk közép-kori magyar és egyetemes történelmi osztályán, s kutatásainak a XVI–XVII. századi magyarországi kutatásokkal való koordinálásáról folytatott megbeszélést. Felmerült az a terv is, hogy egy rövidebb, a ruszinokról szóló tanulmányával bekapcsolódik Zemplén megye monográfiájának munkálataiba. Az egyetemes történelmi osztályon a kárpátaljai ukrán történet kutatóival lépett tudományos kapcsolatba.

Jan Pazdur professzor, a Lengyel Tudományos Akadémia Anyagi Kultúra Intézetének helyettes igazgatója 1958. decemberében tartózkodott Magyarországon. A vaskohászat és vasbányászat történetére vonatkozó kutatásokat folytatott az Országos Levéltárban; megtekint-

¹⁰¹ Schicksalsfragen der Gegenwart. Handbuch politisch-historischer Bildung, kiadta a Honvédelmi Minisztérium, belső vezetési oszt., 1. köt. Tübingen. 1957. 7. o. (A bevezetőt írta: F. J. Strauß).

tette a visegrádi, esztergomi ásatásokat, a diósgyőri kohászati múzeumot és az újmassai őskohót, a soproni bányászati múzeumot és városi ipartörténeti múzeumot. A középkori magyar osztlányi anyagi kultúra csoportjával december 7-én és 17-én szűkebbkörű megbeszélést folytatott a későbbi dokumentáció ügyében. 15-én előadást tartott az Intézetben az anyagi kultúra történetére vonatkozó magyar és lengyel kutatások összehangolásáról. Ennek során felkérte a magyar kutatókat, hogy vegyenek részt a középkori munkaeszközök készülő lexikonának munkálataiban és kapcsolódjanak be a lengyel – csehszlovák közös kutatásokba.

*

Az Intézet rendezésében az Osztrák—Magyar Monarchia egykori országainak kapitalista fejlődésével foglalkozó, 1958. december 10—14-én Budapesten megtartott nemzetközi történész-konferencián részt vettek dr. *W. Brassloff* és *Eva Kockeis*, az Osztrák Kommunista Párt történeti bizottságának küldöttei, dr. *József Buszko*, a krakkói egyetem docense, dr. *Arnošt Klíma*, a történettudomány doktora, a Csehszlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete kapitalizmus története bizottságának elnöke, dr. *Jaroslav Purš*, a Csehszlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa, dr. *Julius Mészáros*, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa és *Kovács József*, a Bolyai Tudományegyetem tanára, aki egyébként levéltári kutatásokat is folytatott Magyarországon Erdély kapitalizmus-kori agrártörténetére vonatkozólag. A konferencián megjelentek még nem hivatalos küldöttekként *Ákos Paulinyi* és *Mikuláš Pisch* csehszlovákiából. Külföldi vendégeink 1958. december 15-én meglátogatták a Történettudományi Intézetet is. Az Intézet vezetősége tájékoztatta őket az egyes osztlányokon folyó munkákról, valamint az egyetemi tankönyvek állásáról, majd közvetlen beszélgetés indult meg a meghívottak és a jelenlevő intézeti munkatársak között tudományos problémákról, amelynek során a konferencián felmerült vitás kérdések is tovább gyűrűzték. Külföldi vendégeink látogatásának különösen abból a szempontból volt jelentősége, hogy módot adott az azonos témán dolgozó történészek közötti személyes kapcsolatok kialakulására. A Szemle jelen száma a konferencián elhangzott magyar előadásokból hármat közöl.

1958. december 16-án egy hétre Budapestre érkezett *Václav Husa* akadémikus,

prágai egyetemi tanár, a Csehszlovák Történelmi Társulat elnöke és kiegészítő kutatásokat folytatott az 1516—1526 közötti cseh társadalmi mozgalmakról készülő munkájához az Országos Levéltárban és különböző könyvtárakban. Intézetünkben tett látogatása alkalmával, 1958. december 19-én a középkori magyar osztlány tagjaival folytatott eszmecsere.

Petăr H. Petrov, a történettudomány kandidátusa, a Szófia Állami Egyetem történeti-filológiai karának adjunktusa, aki a magyar—bolgár kulturális egyezmény keretében Magyarországon tartózkodott és a középkori magyar—bolgár kapcsolatokra vonatkozó kutatásokat folytatott, 1958. december 19-én felkereste az Intézetet. A beszélgetés a magyar—bolgár kapcsolatok kutatásának és a magyar és bolgár történészek közötti együttműködésnek a kérdéséről folyt.

1959. január 9-én *Molnár Erik*, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója és az osztlányvezetői értekezlet tagjai megbeszélést folytattak dr. *Miloslav Gosiorovský* elvtárral, a pozsonyi Komenský-egyetem professzorával, aki a TIT meghívására egy hétig Budapesten tartózkodott. A megbeszélésen szó volt a magyar és csehszlovák történettudomány kapcsolatairól, a Szlovák Tanácsköztársaság negyvenedik és a Szlovák Nemzeti Felkelés tizenötödik évfordulójával kapcsolatos csehszlovákiai ünnepekről, valamint az évforduló alkalmából kiadásra kerülő dokumentumgyűjteményekről és feldolgozásokról. Gosiorovský elvtárs ezenkívül tájékoztatta az Intézet vezetőségét az ebben az évben sorra kerülő szlovák és csehszlovák történész-kongresszus előkészületeiről és napirendjéről.

Jozef Vlachovič, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa, aki a szlovákiai rézbányászat történetével foglalkozik a XVI. században és a XVII. század elején, 1959 márciusában négy hetet Magyarországon töltött. Kutatásokat folytatott az Országos Levéltárban, a Széchényi Könyvtárban és az Akadémia kézirat-tárában. Március 9-én meglátogatta Intézetünket és itt a kutatási köréhez közel álló történészekkel beszélgetett.

Ugyancsak március 9-én került sor *Václav Král* kandidátusnak, a prágai Történettudományi Intézet osztlányvezetőjének az Intézet igazgatóságánál tett látogatására, aki a TIT vendégeként szintén néhány hétig Magyarországon tartózkodott.

1959. március 20-án felkereste Intézetünket a Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulójára rendezett tudomá-

nyos ülészak küldöttként Magyarországon tartózkodó *Victor Chereșteșiu* egyetemi tanár, a Román Tudományos Akadémia kolozsvári fiókja Történettudományi Intézetének helyettes vezetője, s tájékoztatást adott a román egyetemi történeti tankönyv munkálatainak jelenlegi helyzetéről. Ennek kapcsán beszámolt azokról a vitákról is, amelyek a készülő tankönyvben felmerülő egyes problémákkal (Erdély 1848–49-ben, Erdély 1918-ban stb.) kapcsolatban lefolytak.

T. Garipov és *R. Kuzejev* kandidátusok a Baskir Tudományos Akadémia részéről 1959 márciusában magyarországi tanulmányútra érkeztek Ufából. Mindketten a baskir nép kialakulásának kérdésével foglalkoznak és 1959. március 23-án, Intézetünkben tett látogatásuk alkalmával többórás megbeszélést folytattak a baskiroknak az ősmagyarokkal és a keleten maradt magyarokkal való kapcsolatáról és az erre vonatkozó magyar kutatások eredményeiről.

Anton Špiesz, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa 1959. április 10-én felkereste az Intézet középkori magyar osztályát. Beszámolt a XVIII. századi szlovákiai manufaktúrák történetére vonatkozó újabb kutatásairól, s vázolta további terveit. Ezután főleg a kérdés forrásanyaga körül alakult ki beszélgetés. Špiesz elvtárs megígérte, hogy a Történelmi Szemle számára a XVIII. század eleji szlovákiai vászon-ipar szervezetéről és technikájáról cikket fog írni.

1959. április 27-én meglátogatta Intézetünket dr. *Ján Tibenský*, a történettudomány kandidátusa, a Szlovák Tudományos Akadémia IV. (társadalomtudományi) Osztályának titkára, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézeté-

ben a régebbi szlovák történelem osztályának vezetője, aki egyhónapos tanulmányúton volt Budapesten. Elbeszélgetett az Intézet munkatársaival a XVIII. századi szlovák kultúrtörténetnek a magyar kultúrtörténettel érintkező problémáiról, így elsősorban Bél Mátyás, a későbbiekben pedig Berzeviczy Gergely szerepéről és jelentőségéről. Beszámolt budapesti kutatásairól is, amelyek során a Szlovákiában járt utazók útleírásait kutatta, és ígéretet tett arra, hogy kutatásai eredményéről összefoglaló tanulmányt készít a Történelmi Szemle számára.

Megemlítjük továbbá, hogy a Cseh-szlovák Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatócsoportjánál, amely 1955 óta működik Budapesten és lehetőséget ad a cseh és szlovák történészeknek magyarországi levéltári kutatások végzésére, valamint a levéltári anyagok filmrevételére, az elmúlt évben a következő kutatók fordultak meg: *Alžbeta Gácsová*, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa 1958. március 25-től május 21-ig, dr. *Julius Mésároš*, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa május 21-től július 25-ig, dr. *Richard Marsina*, a Szlovák Levéltári Központ munkatársa szeptember 16-tól december 13-ig, *Vincent Sedlák*, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa szeptember 16-tól november 12-ig, *Ludovít Holotík*, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének igazgatója október 11-től november 8-ig és *Jozef Trochta*, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa október 11-től december 9-ig tartózkodtak Magyarországon és kutattak budapesti levéltárakban és könyvtárakban.